

A GENDERPROBLEMATIKA OLVASATA AZ ÉRTÉKEK SZEMSZÖGÉBŐL – KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ OKTATÁS ÉS A MOBILITÁS KÉRDÉSKÖRÉRE

Bocsi Veronika

DE Gyermeknevelési és Felnőttképzési Kar

Kulcsszavak: felsőoktatás; társadalmi nemek; értékszociológia

Az egyes kultúrák komplex rendszerekként működve, a csoportok érdekeit szem előtt tartva szabták, szabják meg az emberi viselkedés kereteit – ezáltal a társadalmi nem kategóriáját is. Hofstede (2008) szerint négy alapvető problématerülettel találkozhatunk, melyekre az eltérő kultúrák eltérő válaszokat adhatnak – ezek egyike a maszkulinitás-feminitás dimenziója. A felsőoktatás-kutatás eddigi eredményei rámutattak arra, hogy az egyetemeken-főiskolákon férfihátrány azonosítható (Fényes, 2009), ez azonban a munkaerő-piacon már nem tapasztalható. Az oktatásszociológia körébe tartozó különböző mérési technikákat felhasználó vizsgálatok a fiúk és a lányok eltérő iskolai attitűdjét és magatartását elemezték, de eltérőek a nemi elvárások a pedagógusok részéről is (Thun, 1996). Az egyes karok, szakok feminizálódása és ezzel párhuzamos presztízs-változása is aktuális kutatási terület. Elemzésünk során a Szabó Ildikó vezette Campus-lét Kutatás 2010-es, több mint kétezer fős nemekre és karokra súlyozott adatbázisát használtuk fel (N=2384). A résztvevők a Rokeach-féle értékesztet töltötték ki. Jelen vizsgálatunkban az értékek átlagainak és rangsorainak elemzésén túl faktorelemzést is végeztünk, amit mind a célértékekre, mind az eszközértékekre alkalmaztunk. Az így kialakított faktorokat később nem szerinti bontásban varianciaanalízissel elemeztük.

Az eredmények alapján a közösségi-szervezeti lét, ami az oktatási intézményekben való integráltabb magatartást és fokozottabb szabálykövetést eredményez, a lányokra fokozottabban jellemző. Szintén figyelemre méltó a filantróp, segíteni akaró attitűd, amely szintén a lányok gondolkodásához áll közelebb (mindez minden bizonnyal a szakválasztásban is megmutatkozik). Azonban a mobilitáshoz és a karrierhez fűződő pozitívabb viszony, ami magában foglalja a tudományos gondolkodáshoz is kapcsolható racionális logika preferálását is, a fiúkra jellemzőbb. Az eredmények kiegészítik a pedagógiai mérések által nyújtott azon információkat, amelyek a fiúk és a lányok közötti különbségekre vonatkoznak. Az értékstruktúra feltárását célzó kutatások alapján tovább árnyalhatók a mérési módszerek is, hiszen eltérő gondolkodási és fogalmi konstrukciókra világítanak rá, s ennek részét képezi a siker, a törekvés és a szervezeten belül való lét dimenziója is.

A kutatást a Campus-lét a Debreceni Egyetemen. Csoportok, csoporthatárok, csoport-kultúrák című OTKA kutatás (K 818585) támogatta.